

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
трудового, екологічного та аграрного
права

Протокол № 7 від 09 лютого 2026

м. Івано-Франківськ - 2026

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Право соціального забезпечення
Викладач	Кохан Наталія Василівна, доц., к.ю.н., доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Кохан Наталія Василівна (0342) 50782
Е-mail викладача	Кохан Наталія Василівна nataliia.kokhan@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватись можливості платформ Google Classroom, Google Meet.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є однойменна галузь права та законодавства, а також практика реалізації відповідних норм різноманітними суб'єктами. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Загальна частина. 2. Особлива частина. Право соціального забезпечення регулює суспільні відносини, які виникають у сфері соціального захисту населення. Воно служить ефективною гарантією особі при настанні таких соціальних ризиків, як: старості, у випадку хвороби, повної або часткової втрати працездатності, безробіття, яке настало з незалежних від особи причин, а також втрати годувальника, забезпечення материнства і дитинства, призначення соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, надання медичної допомоги і лікування та інших форм соціальної підтримки. Основними джерелами цієї галузі виступають Закони України «Про зайнятість населення», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію та інвалідам», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про соціальні послуги» та ряд інших законів і підзаконних актів. Застосування законодавства, яке підтримує соціально незахищені верстви населення в умовах економічної кризи відповідно до вимог ЄС, є дуже складним завданням і одним з основних, відповідальних напрямків роботи держави, державних органів та всіх інституцій громадянського суспільства, соціальної держави. Без кваліфікованого розуміння та застосування норм в галузі права соціального забезпечення нам неможливо забезпечити міжнародні стандарти в сфері соціального захисту та гарантувати особі й забезпечити її право на соціальну підтримку належного рівня. Підготовка юристів, які володіють такими знаннями, повинна стати одним з пріоритетних напрямів діяльності держави на сучасному етапі. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями у галузі права соціального забезпечення, яке ґрунтується на базі міжнародних соціальних стандартів та вимог ЄС.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами норм, які регулюють різні види соціального забезпечення, їх характер; формування світогляду, мислення теоретичних знань у сфері права соціального забезпечення, а також права на оскарження до суду неправомірних дій службових осіб; ознайомлення з порядком розгляду і вирішення державними органами питань призначення пенсій і соціальних допомог, надання соціальних послуг; продемонструвати нерозривний зв'язок норм права з їх практичним застосуванням відповідними органами.

Основними цілями вивчення дисципліни є сприяти набуттю здобувачами знань, розуміння норм законодавства, яке забезпечує соціальний захист осіб, аналізувати й узагальнювати вивчений матеріал, формування умінь та навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації особами права на соціальний захист, правильного застосування норм законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватись державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Здатність працювати в команді.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Фахові компетентності

Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

Мати базові навички риторики.

Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття:		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття/практичні/лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
4	081 Право	2-ий	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лаб заняття	сам.роб.
Модуль I. Загальна частина			
Тема 1. Поняття, предмет, метод і система права соціального забезпечення.	-	2	6
Тема 2. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення.	-	2	6
Тема 3. Правовідносини за правом соціального забезпечення.	2	2	6
Тема 4. Соціальні ризики.	-	2	6
Тема 5. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.	2	2	6
Модуль II. Особлива частина			
Тема 6. Страхові пенсії за законодавством України.	1	2	6
Тема 7. Правове регулювання державних пенсій.	1	2	6
Тема 8. Система страхових допомог в Україні.	2	2	6
Тема 9. Державні соціальні допомоги.	2	2	6
Тема 10. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення.	-	2	6
ЗАГ.:	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-		

	<p>content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на восьмому семінарському занятті та охоплює всі змістовні модулі. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу вноситься 2 описових завдання, яке оцінюється в 20 балів, 2 коротких запитання теоретичного змісту, які оцінюються в 5 балів, 2 схематизації теоретичного поняття, яке оцінюється 10 балів, 1 закрите тестове запитання, які оцінюються 5 балів та розв'язок 1 задачі, яке оцінюється в 10 балів. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ). <u>За бажанням (для отримання додаткових до 10 балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття (5 балів) та/або наукову роботу (максимально 10 балів).</u> Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань розміщені на сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ .</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ , а також в системі дистанційного навчання https://d-</p>

	learn.pnu.edu.ua/ . Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувачу виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	<p>Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.1 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимум 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).</p> <p>Для здобувачів, які не мають заборгованостей та набрали 50 балів, залік виставляється на останньому семінарському (практичному) занятті, відповідно до п.п. 2.6.1.</p> <p>Для здобувачів, у яких на момент виставлення заліку були заборгованості, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань здобувачем.</p> <p>На залік виноситься 4 описових питання, які оцінюються: 1 і 2 питання по 20 балів; 3 і 4 питання оцінюються по 30 балів. В сукупності – 100 балів.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання здобувачами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, наукових робіт (за вибором здобувача).

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових та додаткових письмових робіт, визначаються викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1–3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та в системі дистанційної освіти.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням

академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-trykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми теорії трудового права і права соціального забезпечення: монографія / за ред. Г.І. Чанишевої. Одеса: Фенікс, 2015. 332с.
2. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні. Київ: Знання, 2005. 615с.
3. Бориченко К.В. Юридичний механізм забезпечення права на соціальний захист: проблеми теорії та практики. Монографія. Фенікс, 2019. 552с.
4. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення. Навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536с.
http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3300/1/%d0%bc%d0%be%d0%ba%d1%80%d0%b8%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%b0_30-11-20.pdf
5. Пилипенко П.Д. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2016. 495с.
6. Право соціального забезпечення : навчальний посібник. Г.І. Чанишева, І.В. Лагутіна, К.В. Бориченко, В.С. Тарасенко, Є.В. Краснов, О.С. Щукін, А.О. Гудзь, О.В. Корнілова; за заг. ред. Г.І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.
7. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Особлива частина. Навчальний посібник. Чернігів ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092с.
8. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 248с.
https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/syst_soc_zab.pdf
9. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2016. 680с.
10. Ярошенко О.М., Барабаш Г.О., Вапнярчук Н.М. Право соціального забезпечення в Україні. Підручник. За ред. Ярошенко О.М. Харків: Право, 2015. 458с.
11. Ярошенко О.М. Право соціального забезпечення. Підручник. Харків: Право, 2019. 376с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Кохан Н.В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» для студентів денної форми навчання НН Юридичного інституту;
2. Кохан Н.В. Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи з навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» для студентів денної форми навчання НН Юридичного інституту. <https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/>

Викладач:
к.ю.н., доц. Наталія КОХАН